

Waarnemingen

Bijzondere waarnemingen van zoogdieren in Vlaanderen en Nederland.

Opnieuw wasbeerhond in Noord-Groningen

In de Noord-Groningse Linthorst-Homanpolder bij Pieterburen werd op 22 september jongstleden een niet alledaags zoogdier gezien. Tijdens de oogst van een perceel maïs dook ineens een wasbeerhond (*Nyctereutes procyonoides*) op uit het gewas. Het dier was absoluut niet schuw en wandelde rustig, tussen de landbouwmachines door, richting een rietsloot waarin het verdween. Door de chauffeur van de maïshakselaar kon bijgevoegd bewijsplaatje worden gemaakt. Hoewel deze foto niet van topkwaliteit is, is hierop toch duidelijk een wasbeerhond te zien. Omdat de wasbeerhond in Nederland nog niet erg talrijk is ontbreken ook foto's van deze

Foto van de betreffende wasbeerhond gemaakt door de chauffeur van de maïshakselaar die ter plekke aan het werk was.

soort. Uit landen waar wasbeerhonden algemeen voorkomen zijn veel meer foto's van het dier in omloop. In 2004 is ook al eens een wasbeerhond

gemeld uit Noord-Groningen. Deze waarneming werd gedaan in het agrarisch gebied tussen Winsum en Onderdendam en betrof een dood verkeersslachtoffer (Anonymus, 2004). Naast deze beide waarnemingen zijn in Groningen meldingen bekend uit Oost-Groningen (nabij de Duitse grens) en de omgeving van de stad Groningen. Ten opzichte van deze waarnemingen liggen de waarnemingen bij Pieterburen en Winsum/Onderdendam vrij geïsoleerd. Van zwervende wasbeerhonden is echter bekend dat deze grote afstanden kunnen overbruggen.

Het voorkeursbiotoop van de wasbeerhond bestaat uit waterrijke gebieden met brede rietoevers, rietvelden en moerasbossen. De soort kent echter een zeer veelzijdig menu waardoor het dier in staat is uiteenlopende landschappen te bewonen.

In agrarische gebieden zoals Noord-Groningen zal het voedsel vermoedelijk grotendeels bestaan uit kleine zoogdieren zoals mollen en muizen, vogels, eieren, regenwormen en diverse landbouwgewassen (aardappels, granen, wortels). Daarnaast schijnt de wasbeerhond verzot te zijn op maïs wat de aanwezigheid van dit dier in een maïsperceel kan verklaren.

Na 22 september is van de wasbeerhond in de Linthorst-Homanpolder niets meer vernomen. Nadat bekend is geworden dat hier een wasbeerhond is gezien lijkt de jachtintensiteit door lokale jagers te zijn opgevoerd. Als exoot wordt de wasbeerhond namelijk niet beschermd door de Flora- en faunawet. Belangrijke motieven voor het bejagen van wasbeerhonden zijn

Oproep wasbeerhonden

Dode wasbeerhond gezien? Voor een onderzoek naar parasieten en naar de ecologie van de wasbeerhond worden zoveel mogelijk dode wasbeerhonden ingezameld. Dit onderzoek gebeurt door het RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu) in samenwerking met Bureau Mulder-natuurlijk. Ook als de wasbeerhonden flink beschadigd zijn, bijvoorbeeld als verkeersslachtoffer, kunnen ze nog waardevol zijn. De dode wasbeerhonden kunnen bij u worden opgehaald. Desgewenst blijven ze tijdens het onderzoek voor later opzetten geschikt. Heeft u een dode wasbeerhond of weet u dat er ergens eentje is opgeslagen, meldt dat dan bij Joke van der Giesen, 030-2743926 of Jaap Mulder, 06-10708498

onder meer faunavervalsing, negatieve beïnvloeding en/of concurrentie met inheems fauna en de vrees voor economische schade. Bejaging en sterfte door verkeer hebben in Duitsland echter niet voorkomen dat het aantal wasbeerhonden hier toenam (Broekhuizen, 2007). Wel staat vast dat deze factoren de permanente vestiging hebben vertraagd. Voor de Nederlandse situatie zullen wellicht soortgelijke omstandigheden gelden. De tijd zal echter moeten leren of dit ook daadwerkelijk het geval is.

Albert-Erik de Winter, aedewinter@hotmail.com

Verder lezen?

Anonymus, 2004. Wasbeerhond, De jager 20/2004:4. 25 oktober 2004.

S. Broekhuizen, 2007. Wordt de Wasbeerhond een nieuwe muskusrat? Zoogdier 2007 18(2); 15-17

Otters in Doesburg?

Dennis Lammertsma

Eerder dit jaar werd een otter gevonden helemaal in Doesburg en er zijn ook al waarnemingen in de Biesbosch. De verspreiding van de otter lijkt dus sneller te gaan dan gedacht.

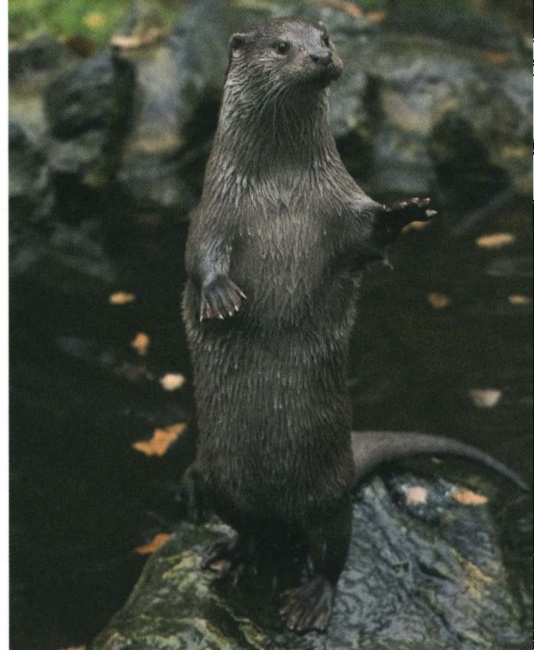
Eind september werd door een oplettende particulier een aangereden dode otter gemeld in Doesburg. Heel verrassend bleek het te gaan om een dier dat we al jaren uit het oog waren verloren. Het was wijfje 'A07' dat in 2002 was uitgezet in de Weerribben in het kader van de herintroductie van de otter in Nederland. Zij kon door de geïmplanteerde zender worden gevolgd en verbleef enige tijd in de Noordoostpolder. Sinds februari 2003 werd echter geen signaal meer ontvangen. Aangezien van haar de afgelopen jaren ook geen sporen in de vorm van spraints zijn gevonden, was het duidelijk dat ze vrij snel het uitzetgebied had verlaten.

Uit de sectie bleek dat ze een prima conditie had. De baarmoeder had in elke hoorn één duidelijk placentallitteken en één minder duidelijk litteken. Haar melkklierweefsel was in regressie. Dit duidt er op dat ze recent jongen heeft voortgebracht. Een mogelijkheid is dat ze het uitzetgebied drachtig heeft verlaten en ze na vestiging rond Doesburg nog een keer gepaard heeft met een zoon. Een andere mogelijkheid is dat een mannetje uit Duitsland of een nakomeling uit het uitzetgebied zich bij Doesburg heeft gevestigd. Nader onder-

zoek zal hier uitsluitsel over kunnen geven. Hopelijk kunnen er dit najaar verse spraints worden gevonden, waarmee na DNA analyse duidelijk kan worden of er zich nog meer dieren rond Doesburg bevinden en of zich hieronder nakomelingen van wijfje 'A07' bevinden.

Naast de doodvondst bij Doesburg kreeg Alterra recent een melding van een zichtwaarneming van twee 'fluitende' otters in de Biesbosch. Gezien deze twee meldingen in het riviereengebied is de otter zich mogelijk sneller aan het verspreiden dan gedacht. Aangezien de monitoring door Alterra zich vooral concentreert op het uitzetgebied in de Weerribben/Wieden/Rottige Meente/Oldematen en Lindevallei wordt het steeds belangrijker dat ook derden hun ogen open houden in het veld.

In Zoogdier (jaargang 19 nummer 2) constateerden we al dat kolonisatie van andere gebieden mogelijk onderbelicht blijft. Op basis van de doodvondst bij Doesburg weten we dit inmiddels zeker. Mogelijk heeft dit wijfje hier jarenlang onopgemerkt kunnen verblijven. Uit het DNA onderzoek in het uitzetgebied weten we dat de verspreiding (dispersie) van nakomelingen op gang is gekomen. Een aantal dieren ein-

Otter. Archief foto Hugh Jansman

digt hierbij als verkeerslachtoffer, maar ongetwijfeld zijn er ook dieren die zich elders weten te vestigen. Vooral mensen die zich bezighouden met oeverbewonende zoogdieren, zoals bijvoorbeeld de leden van de Beverwerkgroep van de Zoogdiervereniging VZZ en muskusrattenbestrijders, wordt gevraagd alert te zijn op ottersporen om inzicht in de ontwikkeling van de otterpopulatie buiten het uitzetgebied te verkrijgen. Eventuele meldingen of vondsten kunnen worden doorgegeven op de website www.otter.alterra.nl.

Dennis Lammertsma, Alterra-Wageningen UR, www.otter.alterra.nl

Naschrift: na de dood van otter A07 is er nog steeds otteractiviteit en dus zit er in ieder geval nog een otter.

Mol met kleurmutatie

Op 9 juli 2008 zag de eigenaar van een woning in de Kalvariebergstraat te Oosterlo, Geel (provincie Antwerpen, België) een mol wroeten in zijn moestuin. Hij pakte zijn riek en het doorboorde beestje werd bovengehaald. Het bleek het om een mol te gaan met een duidelijke kleurafwijking. De mol werd opgevoerd als vedette voor een plaatselijke tv-zender en via de conservator van het nabije natuurreservaat Zammelsbroek, Koen Thibau, gecontacteerd die op zijn beurt Herman Berghmans op de hoogte bracht. Deze heeft het dier opgehaald en opgeslagen in de diepvriezer van het marternetwerk van het INBO, beschikbaar voor nader onderzoek.

Herman Berghmans,
h.berghmans@skynet.be

Naschrift Paul Van Daele, redacteur Zoogdier: *Bontvorming (leucisme) zoals bij deze mol is zeldzaam (minder dan 1/1000 mollen - Hutterer, 2007; Husson & Van Heurn, 1959). De kleurschakering wordt net als bij albinisme veroorzaakt door een genetisch defect (kleurmutatie). Individuen met dergelijke kleurafwijkingen hebben een grotere kans om vroegtijdig te sterven. Ze zijn dikwijls drager van nadelige afwijkingen bv. aan de zintuigen of vallen sneller ten prooi aan roofdieren. Het lijkt erop dat dergelijke dieren (niet alleen mollen, maar ook egels, mussen en merels) wel meer voorkomen in de beschermde omgeving van de mens dan erbuiten.*

-Husson A.M. & Van Heurn W.C., 1959. Kleurverschiedenheden van de mol, *Talpa europaea* L. In Nederland waargenomen. Zool. Bijdragen 4: 1-16.

-Hutterer R., 2007. Farbmutanten des Maulwurfs (*Talpa europaea*) im Rheinland und Anmerkungen über den grauen Maulwurf der Eifel. Decheniana 160: 207 -215.